

Kryštof Strejc Ryba a pes

Galerie výtvarného umění v Chebu

30. 9.–28. 11. 2021

Vernisáž 29. září v 17.00

Mluvicí ryba se nemůže nadechnout, 2019, olej na plátně, 200 × 180 cm

Název výstavy čerstvého absolventa pražské UMPRUM Kryštofa Strejce (1994) připomíná bajku a není to daleko od pravdy, protože zvířata a lidé představují v jeho pojetí téměř jedno a totéž. Jakkoli si charakteristické rysy svého druhu zachovávají, takže není problém je identifikovat a navzájem odlišit, téměř vždy lze najít něco, co zároveň jednoznačnost jejich vnímání narušuje a posouvá, jinými slovy zpochybní. Ne vždy se to odehrává v rámci jediného obrazu; významný vliv má v tomto ohledu celek, který je volně provázaný, přičemž v jednotlivostech a detailech se navzájem podmiňuje.

Jak ryba, tak pes patří mezi tradiční emblematická zvířata s výrazným významovým potenciálem. V antické mytologii měla ryba úlohu zachránce, později se stala hlavním symbolem křesťanství. Pes byl naopak navzdory vztité roli věrného přítele a pomocníka člověka dlouho vnímán spíše negativně. Své stigma nesl už od starého Egypta a ani antika či křesťanská mytologie na něm příliš nezměnily. Starý i Nový zákon ke smečce špinavých psů často přirovnává nevěřící, pes se někdy jako nečistý zvíře objevuje při Poslední večeři ve společnosti Jidáše, aby se zdůraznila jeho nehodnost, a ne náhodou se označení tohoto zvířete stalo ztělesněním do dnešní doby platné, byť nepříliš frekventované nadávky.

Kryštof Strejc oba živočichy vnímá bez přívlastků a přistupuje k nim bez předsudků a preferencí. Fakticky k nim ani žádný vyložené osobní vztah nemá. Psa nechová, není rybář. Zvířata začal malovat už během svých studií

v ateliéru Jiřího Černického a Marka Meduny (Michala Novotného), tehdy ale dával přednost spíše dominantním tvorům, jako jsou například šelmy. Teprve později se u něj začali spontánně objevovat psi a ryby. Možná právě jako určitý opozit k předchozím nevyzpytatelným a zřetelně nebezpečným predátorům, vůči nimž se mohli najednou jevit jako submisivní – přizpůsobiví nebo neutrálně bezcharakterní, tedy mnohem bližší povaze většinového člověka. Teď už se v nějaké formě, alespoň zástupně, vyskytují v podstatě na každém jeho novém plátně, a právě mezi nimi našel Kryštof Strejc svoje místo.

Není to nadnesené tvrzení. Sám uvádí, že jeho tvorba je autobiografická minimálně do té míry, že si pod většinou postav, jež maluje, představuje kvůli autenticitě sebe. I na první pohled objektivní motivy bývají nevysloveně součástí jeho osobní mytologie. V jeho tvorbě hraje také čím dál tím zřetelnější roli autoportrét, který nyní dokonce zmnožuje v řadách za sebou. Někdy se na něm usmívá, jindy je výraz spíš rozpačitý. Podobná prolínávanost se u něj objevuje i v další rovině, jež se týká sepětí člověka a zvířete. Vzájemnost je zřejmá: němé ryby mají lidské rty, psi jsou oblečení a nosí boty, což se navíc příliš neliší ani od žité skutečnosti. Vymýšlet si v podstatě není třeba.

Oba živočichové byli výrazně přítomní už na Strejcově předchozí výstavě *Sám sobě kadeřníkem* (NoD, 2020), ale tehdy byla hlavními hybateli děje ještě žánrová plátna na prahu magického realismu a celá trochu literární expozice připomínala obrazové vyprávění. Nyní se zoom

a hlavní pozornost přesunuly ke konkrétním motivům bez prostorového kontextu, což podtrhují i velké formáty. Nedoslovnost je jiná a ještě intenzivnější. Přestože kompozice přitahují pozornost expresivní pastelovou barevností, rastry a vzory, skrývá se za nimi spíš vyjádření sounáležitosti či příslušnosti někam. Multiplikování psi „s jazykem na vestě“ jsou ztělesněním davové smečky, které ještě utvrzuje trendy oblečení ve stejném stylu, jemuž evidentně věnují značnou pozornost. Ryba na háčku absurdní náušnice nebo v síťovce může být zase znamením, které nenápadně spojuje ty, co se nechali chytit nebo nachytat.

Tím nejdůležitějším významotvorným prvkem je zde ale pravděpodobně zastřešující rukopisná stylizace, jež zřetelně odkazuje k malířům německé nové věcnosti a výjevy někdy posouvá až na práh tragikomické karikatury. Strejc mění proporce, výraz i perspektivu toho, co se na obrazech ne/odehrává. Při vědomí faktu, že tento evropský umělecký proud 1. poloviny 20. století nepoužíval podobné deformace samoúčelně a tím méně odtrženě od aktuálních událostí a životních pocitů, je o čem přemýšlet. Už proto, že fragmentární vizuální „bajky“ Kryštofa Strejce si musí domýšlet každý sám. Nic jiného ani nezbyvá, protože pes musí poslouchat a ryba mlčí.

Radek Wohlmut

Wolffův revír, 2019, olej na plátně, 200 × 180 cm

Poslední kontejnerová loď, 2019, olej na plátně, 360 × 200 cm

I am Father, 2021, olej na plátně, 150 x 120 cm

Row Fisherman Row I, 2018, olej na plátně, 180 x 135 cm

Fish, 2021, olej na plátně, 200 x 160 cm

Fish, 2021, olej na plátně, 170 x 230 cm

Row Fisherman Row II, 2018, olej na plátně, 200 x 120 cm

Not Fisherman Yet, 2021, olej na plátně, 200 x 130 cm

Sám sobě kadeřníkem, 2020, olej na plátně, 200 x 180 cm

Kryštof Strejc, Ryba a pes
GAVU Cheb, Malá galerie
30. 9.–28. 11. 2021
Kurátor Radek Wohlmut
Vernisáž ve středu 29. září v 17.00.
Otevírací doba: út–ne, 10.00–17.00

Galerie výtvarného umění v Chebu
příspěvková organizace Karlovarského kraje
náměstí Krále Jiřího z Poděbrad 16
350 02 Cheb
www.gavu.cz

Výstavní program GAVU Cheb je podpořen z grantového programu MK ČR.
V roce 2021 vydala Galerie výtvarného umění v Chebu. Text Radek Wohlmut,
grafika Kolář & Kutálek, tisk Dragon Press, s. r. o., náklad 600 ks.